

Başvuru Numarası : 2024/2673
Toplantı Tarihi/Sayısı : 27.06.2025/62
Karar Numarası : 2025/429
Başvuran : Y.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, kendisine mevzuata aykırı olarak örgütlü suçlardan mahkum olanlara mahsus infaz rejiminin uygulandığı, görüntülü görüşme hakkından yararlanması gerekirken yalnızca haftada 10 dakika sesli görüşme yapabildiği ve Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) döneminde yaptırılmayan görüşler için getirilen telafi görüşmelerinden de faydalandırılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Toplam 51 yıl 125 ay hapis cezası bulunmasına ve söz konusu cezaların sadece 10 aylık kısmının çıkar amaçlı suç örgütüne üye olma suçundan verilmiş olmasına rağmen çıkar amaçlı suç örgütü üyesi gibi değerlendirildiğini, bu bağlamda görüntülü görüşme hakkından faydalanamadığını, yalnızca haftalık 10 dakika sesli telefonla görüşme hakkına sahip olduğunu, toplam cezasının çok cüz'i bir kısmı örgütlü suçtan verilmiş olmasına rağmen çıkar amaçlı suç örgütü üyesi grubunda değerlendirilmesinin adil olmadığını, kendisiyle aynı durumda olan mahkumlara başka ceza infaz kurumlarında İnfaz Hakimliği kararıyla haftada 60 dakika görüntülü görüşme hakkının tanındığını,

b. İlerleyen süreçte 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesinin (ğ) bendinde yer alan "*ğ) Terör ve çıkar amaçlı suç örgütü üyeleri, görüntülü görüşme ve görüşme süresinin uzatılmasına ilişkin bu haktan kurumdaki tutum, davranış, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine katılma gibi durumları göz önünde bulundurularak idare ve gözlem kurulu tarafından yapılacak değerlendirmeye göre yararlandırılabilir.*" hükmü kapsamında İdare ve Gözlem Kurulundan görüntülü görüşme yaptırılması talebinde bulunduğunu, talebinin Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu (ACEP) sisteminde değişiklik yapılamadığı ve görüntülü görüşme aktif hale getirilemediğinden dolayı reddedildiğini bu nedenle mağduriyet yaşadığını,

c. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün konuya ilişkin yazıları gereğince COVID-19 döneminde

alınan önlemler neticesinde yaptırılmayan görüşlerin daha sonra telafi edilmesi gerektiği halde, kendisine telafi görüş hakkının kullandırılmadığını iddia etmiştir.

3. Muhatap Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) infaz ekranlarındaki ilam bilgileri incelendiğinde; "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurulan Örgüte Üye Olma" suçu nedeniyle hükümlü olduğunun anlaşıldığı,

b. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesinin (ğ) bendi gereğince ait olduğu suç grubu nedeniyle görüntülü görüşme ve süre uzatımı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile uygun görülse bile halen ACEP sistemi üzerinden değişiklik yapılamadığı, İdare ve Gözlem Kurulu Bürosu UYAP ekranlarında "Görüntülü Görüşme Değerlendirme Kararının" aktif hale getirilemediği, başvuranın telefon süresindeki kısıtlamanın UYAP sistemine ilişkin olduğu, Kurum İdaresinin herhangi bir müdahale yetkisi bulunmadığı,

c. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 5/7/2024 tarihli ve ... sayılı yazısı ile "Teknik çalışmalara esas olmak üzere, talep ve tercihlerinde ACEP görüntülü görüşme yapmak istediğini beyan eden hükümlü ve tutuklular kimlik bilgileri içerir şekilde listelenecek, düzenlenen listeler gerekli sistem düzenlemesi yapılmak üzere en geç 11/7/2024 tarihine kadar ekte gönderilen liste doldurularak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Güvenlik ve İnfaz Daire Başkanlığı İç Güvenlik Bürosuna gönderilecektir." şeklinde bir bilgilendirmenin yer aldığı, buna istinaden başvurayı da içeren listenin doldurulduğu, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne listenin gönderildiği, görüşlerin telafisi için talimat beklendiği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir: "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir: "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir: "Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

8. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir: "(1) Kurumun görevleri şunlardır: ...i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ..."

9. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir: "(...) (4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu

kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz. (...)"

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir: "(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir: "(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı ... yönlerinden incelenir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

13. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir: "(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularda ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini re'sen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini re'sen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

Başvuranın suç grubunun örgütlü suçlar olarak tanımlanmasının hatalı olduğu iddiasına ilişkin olarak;

16. Başvuran tarafından, toplam 51 yıl 125 ay hapis cezası bulunmasına ve söz konusu cezaların sadece 10 aylık kısmı çıkar amaçlı suç örgütüne üye olma suçundan verilmiş olmasına rağmen çıkar amaçlı suç örgütü üyesi gibi değerlendirildiğini, bu bağlamda görüntülü görüşme hakkından faydalanamadığı, yalnızca haftalık 10

dakika sesli telefonla görüşme hakkına sahip olduğu, toplam cezasının çok cüz'i bir kısmı örgütlü suçtan verilmiş olmasına rağmen çıkar amaçlı suç örgütü üyesi grubunda değerlendirilmesinin adil olmadığı iddia edilmektedir.

17. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "Birden Fazla Hükümdeki Cezaların Toplanması" başlıklı 99'uncu maddesinde "(1) Bir kişi hakkında hükmolunan herbir ceza diğerinden bağımsızdır, varlıklarını ayrı ayrı korurlar. Ancak, bir kişi hakkında başka başka kesinleşmiş hükümler bulunur ise, 107 nci maddenin uygulanabilmesi yönünden infaz hâkimliğinden bir toplama kararı istenir. Adli para cezasından çevrilen ve ceza infaz kurumunda infaz edilme aşamasına gelen hapis cezaları da toplama kararına dahil edilir."; "İnfaz sırasında verilecek kararların mercii ve usulü" başlıklı 101'nci maddesinde ise "...99 uncu madde gereğince cezaların toplanması gerektiğinde bu hususta hüküm verme yetkisi, en fazla cezaya hükmetmiş bulunan mahkemenin bulunduğu yer infaz hâkimliğine, bu durumda birden çok infaz hâkimliği yetkili ise son hükmü vermiş olan mahkemenin bulunduğu yer infaz hâkimliğine aittir. ...Bu madde uyarınca verilen kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir." hükümlerine yer verilmiştir.

18. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun "İnfaz hâkimliklerinin görevleri" başlıklı 4'üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir: "İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır: (...) 2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak. 3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak."

19. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 28'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir: "İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir: a) Hükümlülerin suç türlerini belirleyerek, durumlarına uygun kurumlara ayrılmalarını sağlamak ve bunlara uygun olacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak. b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek. c) Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak. ç) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek. d) Hükümlülerin bireysel olarak, psiko-sosyal yardım servisinde hazırlanan iyileştirme programlarına uyumunu ve sonuçlarını değerlendirmek. e) İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlülerin belirlenmesi ile ilgili karar almak. f) Tehlikeli hâli bulunan ya da örgüt mensubu olan hükümlülerle ilgili olarak, telefon görüşmeleri ile radyo, televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma hakkının kısıtlanmasına karar vermek ..."

20. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4'üncü maddesinde, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak İnfaz Hakimliklerinin görevleri arasında sayılmış, 6'ncı maddesinde ise infaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren yedi gün içinde infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine itiraz edilebileceği düzenlenmiştir.

21. Buna göre, hükümlülerin farklı suçlardan birden fazla kesinleşmiş cezaya mahkum edilmiş olmaları halinde İnfaz Hakimliğince cezalar hakkında bir toplama (içtima) kararı verileceği, bu karara karşı Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunulabileceği; diğer yandan kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırarak buna

göre uygulanacak infaz rejimini belirleme yetkisinin idare ve gözlem kurullarına ait olduğu, bu kurulların kararlarına karşı da İnfaz Hakimliğine şikayet ve Ağır Ceza Mahkemesine itiraz yolunun açık olduğu öngörülmüştür.

22. Muhatap Kurum tarafından gönderilen belgelerin incelenmesinden; başvuran hakkında Söke İnfaz Hakimliğinin 16/12/2022 tarihli ve ... esas ve ... sayılı kararı ile 51 yıl 125 ay 82 gün hapis cezasının ıçtima edildiği, başvuranın cezaların ıçtimasına dair söz konusu karara yaptığı itirazın Söke 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 08/02/2024 tarihli kararı ile reddine kesin olarak karar verildiği; başvuranın aynı konudaki talebi hakkında İdare ve Gözlem Kurulunun 1/3/2024 tarihli ve ... sayılı kararıyla *"İdare ve Gözlem Kurulunun ıçtima kararına herhangi bir müdahalede bulunma yetkisinin olmadığı"* gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği, bu karara karşı yapılan şikayet başvurusunun Söke İnfaz Hakimliğinin 8/3/2024 tarihli kararı ile reddine karar verildiği ve bu karara karşı yapılan itirazın da Söke 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 21/3/2024 tarihli kararı ile reddine kesin olarak karar verildiği anlaşılmıştır.

23. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

24. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, talebin yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'ıncı maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereği Kurumun görev alanına girmediği ve inceleme şartlarını taşımadığı gerekçesiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın görüntülü görüşme talebinin karşılanmadığı iddiasına ilişkin olarak;

25. İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin İhtiyari Protokolü (OPCAT)'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

26. Ulusal önleme mekanizmaları işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik proaktif çalışmalar yürütmektedir. Ulusal önleme mekanizması kapsamında alıkonulma yerlerine yapılan ziyaretlerin ana amacı, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik muamele ve alıkonulma koşullarının izlenmesini ve raporlanmasını gerektirmektedir.

27. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8'inci maddesine göre; *"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. (2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."*

28. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), telefonla haberleşmelerine saygı gösterilmesi haklarının

ihlal edildiğine ilişkin önüne gelen bir başvuruyu AİHS'in 8'inci maddesi kapsamında incelemiştir (AİHM, *Nusret Kaya ve Diğerleri/Türkiye*, B. No: 43750/06, 43752/06, 32054/08, 37753/08 ve 60915/08, 22/4/2014). Anayasa Mahkemesi (AYM), telefonla görüşme hakkının kullandırılmamasına ilişkin önüne gelen bir başvuruyu haberleşme hürriyeti kapsamında incelemiştir (AYM, *F.Ç.*, B. No: 2018/1219, 24/3/2021).

29. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

30. Yukarıda alıntı yapılan içtihatlar çerçevesinde, mahpusların ceza infaz kurumundaki görüşmelerinin özel ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti kapsamında kaldığı, işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline ilişkin olmadığı ve ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği anlaşıldığından Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Başvuranın COVID-19 döneminde yaptırılmayan görüşler için telafi hakkında yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin olarak;

31. AİHS'in "*İşkence yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir: "*Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.*"

32. AİHS'in 3'üncü maddesi ve Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir.

33. Genel sağlık nedenleriyle ilgili olarak devlet tarafından yapılan müdahalenin izlenen amaçla orantılı olup olmadığının değerlendirilmesi için, müdahalenin amacı, ciddiyeti ve devletin amaçladığı acil sosyal ihtiyaç gibi bir dizi faktör dikkate alınır. Bununla birlikte, devletlerin müdahalesinin haklı olup olmadığına karar verirken devletlere tanınan takdir payı önemli bir rol oynamaktadır. Devletin sağlığın korunması ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesi görevi kadar kendisine verilen bu görevleri yerine getirmek için elinde bulunan hareket alanı da önemlidir. Devletlerin özellikle de COVID-19 gibi tüm dünyayı etkisi altına almış, milyonlara varan ölümlere sebep olmuş ve etkileri uzun yıllar devam edecek olan bir salgın hastalıkla mücadele etme ve vatandaşlarının sağlığını mutlak koruma altına alma görevleri kapsamında sahip olmaları gereken hareket alanları (takdir yetkileri) hukukun temel ilkelerine riayet ettikleri müddetçe geniş tutulmalıdır (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu [TİHEK], B. No: Resen İnceleme, K. No: 2022/179, 15/3/2022, para. 54).

34. Bir muamelenin Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için minimum bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekmektedir. Bu asgari eşiğin aşılp aşılmadığının belirlenmesinde her olayın somut özellikleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılır. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve manevi etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (AYM, *Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para. 23).

35. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği

gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi [CPT] 2. Genel Rapor, Hapsedilme, para. 44).

36. Başvuran tarafından COVID-19 döneminde yaptırılmayan görüşlerden dolayı telafi hakkından yararlanmak için talepte bulunduğu halde bu haktan yararlandırılmadığı iddia edilmektedir.

37. Muhatap Kurum tarafından gönderilen belgelerin incelenmesinden; 2020 yılında başlayan COVID-19 sebebiyle Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulunun tavsiye kararları doğrultusunda 14/3/2020 tarihinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından ceza infaz kurumlarında kapalı ve açık ziyaretlerin ikinci bir talimata kadar ertelenmesine karar verildiği, 29/4/2022 tarihli talimat yazısı ile de tüm kısıtlamalar kaldırılarak mevzuat hükümleri doğrultusunda ziyaretlere devam edildiği, Genel Müdürlüğün 5/7/2024 tarihli yazısıyla COVID-19 döneminde hakları saklı kalmak kaydıyla yaptırılmayan görüşlerine telafi niteliğinde olacak şekilde, mahpusların birini talep ve tercih etmeleri kaydıyla, en az 30 dakika süre ile ziyaret izni, 30 dakika süre ile ACEP görüntülü görüşme veya 10 dakika sesli görüşme imkanı verilmesinin uygun görüldüğü, talep ve tercihlerinde ACEP görüntülü görüşme yapmak istediğini beyan eden hükümlü ve tutukluların listesinin gerekli sistem düzenlemesi yapılmak üzere en geç 11/7/2024 tarihine kadar Genel Müdürlüğe gönderilmesinin istendiği, muhatap kurumca ACEP görüntülü görüşme yapmak istediğini beyan eden içlerinde başvuranın da bulunduğu listenin gönderildiği, söz konusu görüşlerin yapılabilmesi için Genel Müdürlükten talimat beklendiği anlaşılmıştır.

38. Başvuranın mezkûr iddiası muhatapların cevabi yazıları ile başvuru konusuna ilişkin yukarıda yer verilen açıklamalarla birlikte incelendiğinde; COVID-19 döneminde yaptırılmayan görüşlerin telafisi amacıyla gerekli işlemlerin başlatıldığı, ACEP görüntülü görüşme talep eden kişiler bakımından sistem düzenlemelerinin yapılmasını takiben görüşmelerin yaptırılacağı anlaşıldığından, söz konusu iddialar yönünden kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

27/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye